

MI Újság

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Információs Társadalom Kutatóintézete havi hírlevele a mesterséges intelligencia alkalmazásáról, társadalmi hatásairól és kérdéseiről

2023 szeptember

Az NKE ITKI honlapja: itki.uni-nke.hu

A hírlevél tartalma a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 4.0 Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően használható.

**NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM**
LUDOVIKA

TARTALOMJEGYZÉK

Etika és jog

- Az AP, más hírügynökségekkel karöltve szabványt dolgoz ki az MI alkalmazására a hírmédiában
- MI-rendszer ne írjon nekrológot!
- A kizárólag MI által létrehozott művészeti alkotás nem védhető meg szerzői jogi eszközökkel

Trendek

- Németország is beszállna a globális MI-versenyfutásba
- Mesterséges intelligencia által írt könyvek kezdik elárasztani az online könyváruházakat

Működésben

- Emberszabású robot vezet repülő – a kézikönyv áttanulmányozása után
- A New York-i Metró Vállalat a bliccelők kiszűrésére vetné be a mesterséges intelligenciát
- Tudományos hipotézis-generálással segíti a tudósok munkáját egy japán fejlesztésű generatív MI

Etika és jog

Az AP, más hírügynökségekkel karöltve szabványt dolgoz ki az MI alkalmazására a hírmédiában

Az új generatív MI-technológiák, különösen a nagy nyelvi modellek gyors terjedése nem hagyta érintetlenül az újságírói munkát sem. A világ egyik vezető hírügynöksége, az Associated Press a közelmúltban új, a mesterséges intelligencia használatára vonatkozó irányelveket adott ki, amelyekben leszögezik, hogy MI által létrehozott tartalmak és képek nem jelenhetnek meg a felületeiken, illetve a kiadványaikban. A hírügynökség ugyanakkor arra bátorítja a munkatársait, hogy ismerkedjenek a technológiával és az információk keresése, gyűjtése és feldolgozása során vegyék igénybe az új MI-eszközöket. Az AP egyike annak a maroknyi hírszervezetnek, amelyek az elsők között kezdtek szabályokat meghatározni arra vonatkozóan, hogy miként lehet az új generatív technológiákat, például a ChatGPT-t beépíteni a munkájukba. A generatív mesterséges intelligencia képes utasításra szöveget, képeket, hangot és videót létrehozni, de még nem képes teljes mértékben különbséget tenni a tények és a fikció között, ezért az MI által előállított tartalmakat ugyanolyan gondosan kell ellenőrizni, mint bármely más hírforrásból származó anyagot. Az AP szerint MI által generált fotót, videót vagy hanganyagot nem szabad felhasználni a cikkekhez, kivéve, ha az adott cikk témája éppen az adott MI által előállított tartalom. „A cikkeiteket teljes egészében nektek kell megírnotok” – fogalmazta meg Nicholas Carlson, az Insider főszerkesztője az alkalmazottaknak címzett, és az olvasókkal is megosztott üzenetében. Az MI által generált „hallucinációk” nagy nyilvánosságot kapott esetei miatt fontos, hogy a fogyasztók tudják, hogy léteznek olyan szabványok, amelyek biztosítják, hogy az általuk olvasott, látott és hallott tartalom ellenőrzött, hiteles és a lehető legmértányosabb legyen.

[AP, other news organizations develop standards for use of artificial intelligence in newsrooms](#)

MI-rendszer ne írjon nekrológot!

Az Egyesült Államokban, 42 éves korában váratlanul elhunyt egy egykori sportoló. A tragédia önmagában is sokakat megrázott, de a Microsoft MSN hírportálján erről megjelent cikk ehhez még hatalmas botrányt is keltett. A láthatóan mesterséges intelligencia által generált szövegben elképesztő ostobaságok voltak, a cikk címe pedig egyenesen „haszontalannak” nevezte az elhunytat. Az olvasókban visszatetszést keltett, hogy a nekrológot MI-rendszerrel írták. Nem ez az első eset, hogy a Microsoft – a

ChatGPT-t gyártó OpenAI egyik fő támogatója – kínos helyzetbe hozza magát MI által generált tartalmakkal. Korábban a vállalat vezetősége azzal védekezett, hogy MSN News-on olvasható cikkeket nem egy nagy nyelvi modell vagy MI rendszer hozta létre – azok algoritmikus technikák és emberi ellenőrzés kombinációjával jöttek létre. Miután 2020-ban az MSN elbocsátotta a platformján közzétett tartalmak ellenőrzéséért felelős újságírók csapatát, a platformot elöntötték az olyan cikkek, amelyeket később törölni kellett. Azt gondolnánk, hogy ezek az ismételten felbukkanó zavaros ügyek arra készítetik az MSN-t, hogy fokozottan ellenőrizze a nagyszámú olvasóval megosztott tartalmakat, de ez láthatóan nem így van. A sportoló haláláról méltatlan szövegezéssel beszámoló cikk az MSN egyik olyan külső partnerétől származott, amelynek cikkei között tömegével találtak eredetileg más forrásból származó anyagokat. Ezeket láthatóan gépi rendszerrel dolgozták fel és a folyamat során sokszor az értelmetlenségig eltorzultak. A szóban forgó cikkeket ugyan a panaszok és sajtóleleplezések nyomán eltávolították, de a jelenség maga fenyegetést jelent az információs ökoszisztémára nézve. Az emberi szerkesztők és írók lecserélése MI-rendszerekre kétes forrásból származó tartalmak tömegét zúdította az olvasókra és ebben olykor a mainstream híroldalak is bűnösök. Mindez pedig mind a média iránti közbizalomra, mind az újságírás jövőjére nézve fenyegetést jelent.

[Microsoft Publishes Garbled AI Article Calling Tragically Deceased NBA Player „Useless”. AI should not be writing obituaries.](#)

A kizárólag MI által létrehozott művészeti alkotás nem védhető meg szerzői jogi eszközökkel

Az Egyesült Államok szerzői jogi törvénye csak az emberi alkotásokat védi - így foglalta össze egy amerikai bíró egy közelmúltban hozott ítéletének lényegét. A teljes egészében mesterséges intelligencia által generált művészet nem részesülhet szerzői jogvédelemben, mert egy érvényes szerzői jogi igénynek elengedhetetlen/lényegi része az emberi szerzőség. Az ügy előzménye az, hogy a felperes, Stephen Thaler, jogi úton megtámadta az amerikai Szerzői Jogi Hivatal döntését, amelyben az elutasította, hogy szerzői jogi védelemben részesítse a felperes által fejlesztett számítógépes programmal készült „A Recent Entrance to Paradise” című képet. A szerzői jog iránti kérelemben a felperes Creativity Machine elnevezésű szoftverét jelölte meg szerzőként. Thaler azt szeretne volna elérni, hogy a gépi algoritmus alkotása kapja meg a szerzői jogi védelmet, amit aztán a Creativity Machine tulajdonosaként átruháznának rá, azaz a hús-vér alkotóra. Ez utóbbi lehetőségét kiterjedt jogi érveléssel támasztotta alá. Az ítélkező bíró azonban rámutatott, hogy a döntő kérdés nem az, hogy kinek a nevére kell az érvényes szerzői jogot bejegyezni, hanem hogy lehet-e szerzői jogi védelemben részesíteni egy emberi közreműködés nélkül létrehozott művet. A felperes eredetileg azt állította, hogy a művet autonóm módon, géppel hozták létre, és mint a gép tulajdonosa igényli a maga számára a szerzői jogi védelmet. Később a Szerzői Jogi Hivatal elutasító végzését megtámadva már a saját közreműködését hangsúlyozta, de ezt utólag nem fogadta el a bíróság. A jövőben valószínűleg számos ennél bonyolultabb esetre is lehet majd számítani a szerzői jog területén, melyek még több jogi kérdést fognak felvetni: például

hogy milyen mértékű emberi közreműködésre van szükség ahhoz, hogy egy MI rendszer felhasználóját a létrehozott mű "szerzőjének" lehessen minősíteni, vagy hogy vajon hogyan lehet megállapítani a mesterséges intelligencia által generált művek eredetiségét, ha a rendszereket ismeretlen, már létező művek alapján képezték ki.

[US judge: Art created solely by artificial intelligence cannot be copyrighted](#)

Trendek

Németország is beszállna a globális MI-versenyfutásba

Németország a tervek szerint az elkövetkező két évben csaknem megduplázza, ezzel közel egymilliárd euróra emeli a mesterséges intelligencia kutatására szánt állami támogatásokat. Az intézkedés célja, hogy megpróbálják csökkenteni a szakértelem terén mutatkozó lemaradást az ágazat vezető országaival, Kínával és az Egyesült Államokkal szemben. Németország az MI technológiák felkarolásával próbál meg kiutat találni a gazdasági recesszióból, melynek során az ország kulcsfontosságú autó- és vegyipari ágazatai kemény versennyel néznek szembe a feltörekvő elektromos jármű-gyártók és a magas energiaköltségek miatt. A Bettina Stark-Watzinger kutatási miniszter által bejelentett összeg azonban így is szerénynek tűnik ahhoz a 3,3 milliárd dollárhoz képest, amelyet - a Stanford Egyetem jelentése szerint - az Egyesült Államok kormánya 2022-ben a mesterséges intelligencia kutatására költött, nem beszélve a magánszektor beruházásairól, melyek összege 2022-ben elérte a 47,4 milliárd dollárt. Ez csaknem kétszerese egész Európa MI technológiákra fordított kiadásainak, és jóval megelőzi Kína 13,4 milliárd dollár értékű ráfordításait. Stark-Watzinger szerint Európa kialakulóban lévő szabályozási kerete, amely más régiókhoz képest nagyobb hangsúlyt fektet az adatvédelemre és a személyes biztonságra, valamint az Európai Unión belüli együttműködés vonzó célponttá tehetik Németországot a befektetők számára. Németország ebben a kétéves időszakban 150 új egyetemi laboratóriumot kíván létesíteni a mesterséges intelligencia kutatására, bővíti az adatközpontokat, valamint hozzáférhetővé teszi az olyan összetett nyilvános adatkészleteket, amelyekből az MI technikák új ismereteket tudnak kinyerni.

[Germany plans to double AI funding in race with China, US](#)

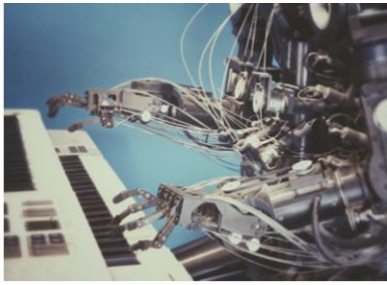
Mesterséges intelligencia által írt könyvek kezdik elárasztani az online könyvruházakat

Az mesterséges intelligencia által generált tartalmak egyre komolyabb fejtörést okoznak a könyvpiarnak is, elsősorban az online kereskedelemre szakosodott és nem kis részben online formátumú könyveket forgalmazó webáruházaknak. Az MI által generált „könyvnek látszó” termékek szinte ellepik az online könyvesboltok értékesítési csatornáit és sok esetben ezeket az algoritmussal előállított álkönyveket valódi szerzők nevei alatt dobják piacra. Eközben a könyvek felhasználása az MI-vel foglalkozó cégek nagyméretű nyelvi modelljeinek képzséhez továbbra is heves viták tárgyát képezi, mivel a szerzők

igyekeznek megakadályozni műveik jogosulatlan, díjazás nélküli felhasználását. Az amerikai könyveladások mintegy felét és a növekvő e-könyvpiac még nagyobb részét uraló Amazon kínálatának átfésülése során ma már egyre-másra bukkannak fel az ilyen MI által generált ál-könyvek. Ez esetben nem csupán szépirodalmi művekre kell gondolni, ahol az ilyen megtévesztő termékek okozta kár legfeljebb esztétikai jellegű. A The New York Times beszámolója szerint az MI által létrehozott tartalmak leginkább az útikönyvek piacát árasztották el, de már más kategóriákba is beszivárogtak: így a főzés, programozás, kertészkedés, üzleti élet, kézművesség, orvostudomány, vallás és matematika, valamint az önségítő könyvek területére is. A vásárlóknak pedig nem mindig könnyű megkülönböztetni ezeket a mesterségesen létrehozott kiadványokat az ember által írt termékektől, amelyek között természetesen szintén lehetnek silány alkotások.

[AI-generated books are infiltrating online bookstores](#)

Működésben

Tudományos hipotézis-generálással segíti a tudósok munkáját egy japán fejlesztésű generatív MI

Miközben a mesterséges intelligencia technológiákkal foglalkozó tudomány szereplőinek egy része kétségeket fogalmaz meg a ChatGPT-hez hasonló generatív modellek tudásteremtő képességét illetően, mások komoly reményeket fűznek ahhoz, hogy ezt a technológiát eredményesen lehet originális tartalmak előállítására felhasználni. A japán oktatási minisztérium szakemberei olyan generatív modell kifejlesztését tervezik, amely - nagy mennyiségű tudományos értekezés, szakcikk, tanulmány elolvasását követően - képes lesz eredeti tudományos hipotézisek megfogalmazására és felállítására. A dolog érdekessége, hogy a jelenleg forgalomban levő, ismert LLM-ek is biztosítják az elvi lehetőséget az ilyen típusú tudományos elméletalkotásra, a japánok mégis egy saját modell kifejlesztése mellett döntöttek. A megfontolás mögött elsősorban adatbiztonsági szempontok húzódnak meg, a japán döntéshozók szerint ugyanis az "idegen" nyelvi modellek használata óhatatlanul a majdani tudományos információk kiszivárgásához vezethetne. Reményeik szerint a hazai technológia használatával az adatbiztonság mellett a nemzeti versenyképesség növekedését is elősegítik. A japán kormányzat elsőként az orvostudományok (elsősorban gyógyszerkutatások) és az anyagtudományi kutatások területén alkalmazható modell kifejlesztésében gondolkodik. Becslések szerint egy ilyen kutatási területre specializált generatív MI kifejlesztése nagyjából 30 milliárd jenbe (mintegy 212 millió amerikai dollár) kerül. A fejlesztési munkálatokat a Riken kutatóintézet koordinálja. A tervek szerint a technológiát a 2025-től kísérleti jelleggel elérhetővé teszik külső kutatóhelyek és vállalatok számára is.

[Japan to develop generative AI to speed scientific discovery](#)

Emberszabású robot vezet repülőt – a kézikönyv áttanulmányozása után

Robotpilóták, bizonyos kezdetleges funkcionális formában, már legalább háromnegyed évszázada segítik a repülőgép vezetés sokszor fárasztó, rutinszerű műveletekből álló munkáját. A korszerű, nagymértékben digitalizált utasszállító gépekben pedig egészen komplex tevékenységekre képes, részben már MI-technológiákkal támogatott robotok segítik ezt a nehéz és felelősségteljes tevékenységet. A repülőtechnikák fejlesztésére szakosodott dél-koreai KAIST intézet új kísérleti berendezése azonban merőben más. A Korea Advanced Institute of Science and Technology (KAIST) mérnökei által a közelmúltban bemutatott PIBOT névre keresztelt robot – bár kissé elnagyolt formákat mutatva, de – emberszabású, vagyis humanoid. Az új generációs robotpilóta ember

módjára képes beülni gyakorlatilag bármely pilótafülke ülésébe és a kezeit használja a repüléshez szükséges műszerek fizikai mozgatására. Az igazi újdonságot azonban az jelenti, hogy a robotpilóta a természetes nyelvfeldolgozás és gépi tanulás segítségével, az adott géptípus repülési kézikönyvének áttanulmányozásával képes elsajátítani az adott gép szakszerű működtetését. A mai modern repülőgépek már rendelkeznek olyan robotpilóta-szoftverrel, amely bizonyos repülési feladatokat el tud látni, de ezek nem jelentenek megoldást a növekvő automatizálási igényekre, mivel az adott szoftvert mindig az adott repülőgépmodell egyedi szerkezetéhez, működési elveihez kell igazítani. Ezzel szemben a PIBOT szinte bármilyen repülőgép vezetését meg tudja tanulni a repülőgép költséges beépítése, módosítása nélkül, sőt akár a fizikai irányítását is át tudja venni, amire a szoftver nem lenne képes. A beszámolók szerint a PIBOT alkalmas a legfontosabb alapvető repülési műveletekre: tud fel- és leszállni, állandó irányban és sebességgel repülni, illetve a kifutópályán gurulni. A robot ráadásul menet közben a ChatGPT segítségével folyamatosan tud konzultálni a repülőgép Gyors Referencia Kézikönyvével is és ezáltal képes reagálni a nem várt helyzetekre, állítólag gyorsabban, mint egy emberi pilóta.

[Humanoid Robot Can Fly a Plane Just by Reading the Manual](#)

A New York-i Metró Vállalat a bliccelők kiszűrésére vetné be a mesterséges intelligenciát

New Yorkban, mint a világ nagyvárosaiban általában, egyre nagyobb fejtörést okoz a városi közlekedési vállalatoknak az érvénytelenül utazók növekvő aránya és az emiatt egyre tetemesebb bevételkiesések. Az amerikai óriásváros igazgatási szakemberei a mesterséges intelligenciára támaszkodó megfigyelő rendszerekben keresnek megoldást erre a súlyos anyagi problémára, annak ellenére, hogy az utóbbi két-három évben világszerte – így az Egyesült Államokban is – felerősödtek az ilyen algoritmizált megfigyelő rendszerekkel kapcsolatos társadalmi viták. A New York-i szakemberek azzal tesznek most kísérletet a személyiségi jogi- és jogvédelmi gordiuszi csomó átvágására, hogy az egyelőre még csak néhány vonalon, illetve állomáson üzembe helyezett bliccelő-felderítő rendszerek adatait nem osztják meg a rendőrséggel. A kiépítendő rendszer – vallják a városvezetők – alapvetően nem büntetési, hanem sokkal inkább mérési és forgalomtervezési eszköz lesz majd. Azt segít pontosan nyomon követni, hogy a tömegközlekedést használók mekkora arányban igyekeznek elkerülni a viteldíj megfizetését. A helyi jogvédő szervezetek máris megfűjták a riadót: az aktivisták emlékeztetnek arra, hogy az ilyen bliccelést kiszűrő rendszerek a város egyébként is hátrányos helyzetben levő szegényebb népcsoportjait fogják majd tovább diszkriminálni. A kezdeményezés ezen a ponton még egy további – etnikai – dimenziót is kap: tavaly óta ugyanis a New York-i városi rendőrség fokozatosan növelte a járőrözések számát a metróhálózat állomásain. Ezzel párhuzamosan az őrizetbe vételek száma is folyamatosan emelkedett, méghozzá elsősorban a szegényebb sorú, fekete, illetve spanyol ajkú/latin amerikai lakosok köréből.

[NYC subway using AI to track fare evasion](#)

